ഗരുഡപുരാണമ്/പ്രേതകാണ്ഡഃ (ധർമകാണ്ഡഃ)/അധ്യായഃ 6

ശ്രീഗരുഡമഹാപുരാണമ് 6
ഗരുഡ ഉവാച .
അപി സാധനയുക്തസ്യ തീർഥദാനരതസ്യ ച .
അകൃതേ തു വൃഷോത്സർഗേ പരലോകഗതിർന ഹി .. 2,6.1 ..

തസ്മാത്കൃഷ്ണ വൃഷോത്സർഗഃ കർതവ്യ ഇതി മേ ശ്രുതമ് .
കിം ഫലം വൃഷയജ്ഞസ്യ പുരാ കേന കൃതോ ഹരേ .. 2,6.2 ..

അനഡ്വാൻ കീദൃശഃ പ്രോക്തഃ കസ്മിൻ കാലേ വിശേഷതഃ .
കോ വിധിസ്തസ്യ നിർദിഷ്ടഃ സർവം മേ കൃപയാ വദ .. 2,6.3 ..

ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
ഇതിഹാസം മഹാപുണ്യം പ്രവക്ഷ്യാമി ഖഗേശ്വര .
ബ്രഹ്മപുത്രേണ യത്പ്രോക്തം രാജാനം വീരവാഹനമ് .. 2,6.4 ..

വിരാധനഗരേ രാജാ വീരവാഹനനാമകഃ .
ധർമാത്മാ സത്യസന്ധശ്ച വദാന്യോ വിപ്രതുഷ്ടികൃത് .. 2,6.5 ..

സ കദാചിദ്വനം വീരോ മഹാത്മാഖേടകം ഗതഃ .
കിഞ്ചിത്പ്രഷ്ടുമനാസ്താർക്ഷ്യ വസിഷ്ഠസ്യാശ്രമം യയൗ .. 2,6.6 ..

നമസ്കൃത്യ മുനിം തത്ര കൃതാസനപരിഗ്രഹഃ .
പശ്രയാവനതോ രാജാ പപ്രച്ഛ ഋഷിസംസദി .. 2,6.7 ..

രാജോവാച .
മുനേ മയാ കൃതോ ധർമോ യഥാശക്തി പ്രയത്നതഃ .
യമസ്യ ശാസനം ശ്രുത്വാ ബിഭേമി നിതരാം ഹൃദി .. 2,6.8 ..

യമഞ്ച യമദൂതാംശ്ച നിരയാൻ ഘോരദർശനാൻ .
ന പശ്യാമി മഹാഭാഗ തഥാ വദ ദയാനിധേ .. 2,6.9 ..

വസിഷ്ഠ ഉവാച .
ധർമാ ബഹുവിധാ രാജൻ വർണ്യന്തേ ശാസ്ത്രകോവിദൈഃ .
സൂക്ഷ്മത്വാന്ന വിജാനന്തി കർമമാർഗവിമോഹിതാഃ .. 2,6.10 ..

ദാനം തീർഥം തപോ യജ്ഞാഃ സംന്യാസഃ പൈതൃകോ മഹഃ .
ധർമേഷു ഗൃഹ്യമാണേഷു വൃഷോത്സർഗോ വിശേഷിതഃ .. 2,6.11 ..

ഏഷ്ടവ്യാ ബഹവഃ പുത്രാ യദ്യേകോഽപി ഗയാം വ്രജേത് .
യജേത വാശ്വമേധേന നീലം വാ വൃഷമുത്സൃജേത് .. 2,6.12 ..

ബ്രഹ്മഹത്യാദിപാപാനി ജ്ഞാനാജ്ഞാനകൃതാനി ച .
നീലോദ്വാഹേന ശുധ്യേത്തു സമുദ്രപ്ലവനേന വാ .. 2,6.13 ..

ഏകാദശാഹേ രാജേന്ദ്ര യസ്യ നോത്സൃജ്യതേ വൃഷഃ .
പ്രേതത്വം നിശ്ചലം തസ്യ കൃതൈഃ ശ്രാദ്ധൈസ്തു കിം ഭവേത് .. 2,6.14 ..

യഥാകഥഞ്ചിത്കർതവ്യസ്തീർഥേ വാ പത്തനേഽഥ വാ .
വൃഷയജ്ഞൈഃ പ്രമുച്യതേ നാന്യഥാ സാധനൈഃ ഖഗ .. 2,6.15 ..

വൃഷഭം പഞ്ചകല്യാണം യുവാനം കൃഷ്ണകംബലമ് .
ഗോയൂഥമധ്യേ നിതരാം വിചരന്തം വിധാനതഃ .. 2,6.16 ..

ചതസൃഭിർവത്സകാഭിർദ്വാഭ്യാഞ്ചൈവൈകയാ ഖഗ .
വിവാഹ്യ മങ്ഗലദ്രവ്യൈർമന്ത്രവന്തം സമുത്സൃജേത് .. 2,6.17 ..

ഇഹ രതീതി ഷഡ്ഭ്യഗ്ഭിർഹേമം കുര്യാദ്വിഭാവസോഃ .
കാർതിക്യാം മാഘവൈശാഖ്യാം സംക്രമേ പാതപർവസു .. 2,6.18 ..

തീർഥേ പിത്ര്യേക്ഷയാഹേ ച വിശേഷേണ പ്രശസ്യതേ .
ലോഹിതോ യസ്തു വർണേന മുഖേ പുച്ഛേ ച പാണ്ഡുരഃ .. 2,6.19 ..

പീതഃ ഖുരവിഷാണേഷു സ നീലോ വൃഷ ഉച്യതേ .
ശ്വേതവർണോ ഭവേദ്വിപ്രോ ലോഹിതഃ ക്ഷത്ത്ര ഉച്യതേ .. 2,6.20 ..

പീതവർണോ ഭവേദ്വൈശ്യഃ ശൂദ്രഃ കൃഷ്ണഃ സ്മൃതോ ബുധൈഃ .
യഥാവർണം സമുദ്ദിഷ്ടോ വർണേഷു ബ്രാഹ്മണാദിഷു .. 2,6.21 ..

അഥ വാ രക്തവർണസ്തു സർവേഷാമേവ ശസ്യതേ .
പിതാ പിതാമഹശ്ചൈവ തഥൈവ പ്രപിതാമഹഃ .. 2,6.22 ..

ആശാസതേ സുതം ജാതം വൃഷോത്സർഗം കരിഷ്യതി .
ധർമസ്ത്വം വൃഷരൂപേണ ജഗദാനന്ദദായകഃ .. 2,6.23 ..

അഷ്ടമൂർതേരധിഷ്ഠാനമതഃ ശാന്തിം പ്രയച്ഛ മേ .

ഗങ്ഗായമുനയോഃ പേയമന്തർവേദി തൃണം ചര .. 2,6.24 ..

ധർമരാജസ്യ പുരതോ വാച്യം മേ സുകൃതം വൃഷ .
ദക്ഷിണാംസേ ത്രിശൂലാങ്കം വാമോരൗ ചക്രചിഹ്നിതമ് .. 2,6.25 ..

ഇതി സംപ്രാർഥ്യ വൃഷഭം ഗന്ധപുഷ്പാക്ഷതാദിഭിഃ .
വൃഷം തത്സതരീയുക്തം പൂജയിത്വാ സമുത്സൃജേത് .. 2,6.26 ..

തസ്മാദ്രാജൻ വിധാനേന വൃഷോത്സർഗം സമാചര .
ബഹുസാധനയുക്തസ്യ നാന്യഥാ സദ്ഗതിസ്തവ .. 2,6.27 ..

ആസീത്ത്രേതായുഗേ പൂർവം വിദേഹനഗരേ നൃപ .
ബ്രാഹ്മണോ ധർമവത്സേതി സ്വകർമനിരതഃ സുധീഃ .. 2,6.28 ..

വിഷ്ണുഭക്തോഽതിതേജസ്വീ യഥാലാഭേന തുഷ്ടികൃത് .
പിതൃപർവണി സംപ്രാപ്തേ കുശാര്യോ കാനനം യയൗ .. 2,6.29 ..

അടന്നിതസ്തതസ്തത്ര ചിന്വൻ കുശപലാശകമ് .
സഹസോപേത്യ പുരുഷാശ്ചാത്വാരശ്ചാരുദർശനാഃ .. 2,6.30 ..

വിഭ്രാന്തമനസം ഗൃഹ്യ പ്രത്യഗ്ജഗ്മുർവിഹായസാ .
ബഹുവൃക്ഷസമാകീർണം ഗിരിദുർഗഭയാനകമ് .. 2,6.31 ..

വനാദ്വനാന്തരം നിന്യുർനദീനദസമാകുലമ് .
സ തത്ര നഗരം രാജൻ ദദർശ ബഹുവിസ്തരമ് .. 2,6.32 ..

ഗോപുരദ്വാരരചിതം സൗധപ്രാസാദമണ്ഡിതമ് .
ചത്വരാപണപണ്യാദിനരനാരീസമാകുലമ് .. 2,6.33 ..

തൂര്യദ്വന്ദ്വാഭിനിർഘോഷവീണാപടഹനാദിതമ് .
കാംശ്ചിത്ക്ഷുധാർദിതാന്ദീനാന്മലിനാന്വിഗതൗജസഃ .. 2,6.34 ..

തതോഽതിതുഷ്ടാന്മലിനാന്വസ്ത്രഖണ്ഡസമാവൃതാൻ .
അഗ്രതോ ഹൃഷ്ടപുഷ്ടാംശ്ച സ്വർണവസ്ത്രോപശോഭിതാൻ .. 2,6.35 ..

തതോഽപി സുരസംകാശാൻസ ദൃഷ്ട്വാ വിസ്മിതോഽഭവത് .
കിം സ്വപ്ന ഉത മായാ വൈ മദീയോ മാനസോ ഭ്രമഃ .. 2,6.36 ..

സന്ദിഹാനം ദ്വിജം നിന്യുഃ പുരുഷാ രാജസന്നിധിമ് .
സതദ്ദദർശ വിപ്രസ്തു സ്വർണപ്രാസാദമന്ദിരേ .. 2,6.37 ..

സിംഹാസനംമഹാദിവ്യം ഛത്രചാമരവീജിതമ് .
തത്രോപ വിഷ്ടം രാജാനം കിരീടകനകോജ്ജ്വലമ് .. 2,6.38 ..

മഹത്യാ ച ശ്രിയാ യുക്തം സ്തൂയമാനം സുവന്ദിഭിഃ .

രാജാപി ദൃഷ്ട്വാ തം വിപ്രം പ്രത്യുത്ഥായ കൃതാഞ്ജലിഃ .. 2,6.39 ..

പൂജയാമാസ വിധിവന്മധുപർകാസ നാദിഭിഃ .
സന്തുഷ്ടമനസം ദേവമസ്തൗഷീത്പരയാ മുദാ .. 2,6.40 ..

അദ്യ മേ സഫലം ജന്മ പാവിതഞ്ച കുലം പ്രഭോ .
വിഷ്ണുഭക്തസ്യ ധർമസ്യ യത്തേ ദൃഗ്ഗോചരം ഗതഃ .. 2,6.41 ..

നത്വാ സ്തുത്വാ ബഹുവിധമുവാചാനുവസന്നൃപഃ .
യതഃ സമാഗതോ ദേവഃ പുനസ്തത്രൈവ നീയതാമ് .. 2,6.42 ..

ഇതി ശ്രുത്വാ വചോ രാജ്ഞഃ പപ്രച്ഛ ദ്വിജപുങ്ഗവഃ .
ബ്രാഹ്മണ ഉവാച .
കോഽയം ദേശ കുതോ ലോകാ ഉത്തമാ മധ്യമാധമാഃ .. 2,6.43 ..

കേന പുണ്യേന തു ഭവാൻപാരമേഷ്ട്യവിഭൂഷിതഃ .
കിമർഥമഹമാനീതഃ പുനസ്തത്രൈവ നീയതേ .. 2,6.44 ..

അപൂർവമിവ പശ്യാമി സർവം സ്വപ്നഗതോ യഥാ .
രാജോവാച .
സ്വധർമനിരതോ യസ്തു ഹരിഭക്തിരതഃ സദാ .. 2,6.45 ..

വിരക്ത ഇന്ദ്രിയാർഥേഭ്യഃ സ മേ പൂജ്യോ ന സംശയഃ .
തീർഥയാത്രാപരോ നിത്യം വൃഷോത്സർഗവിശേഷവിത് .. 2,6.46 ..

സത്യദാനപരോ യസ്തു സ നമസ്യോ ദിവൗകസാമ് .
ദർശനാർഥമിഹാനീതഃ പൂജാർഹശ്ച പരന്തപ .. 2,6.47 ..

അനുഗൃഹാണ മാം ദേവ ക്ഷമസ്വ മമ സാഹസമ് .
ഇത്യുക്ത്വാ ദർശയാമാസ മന്ത്രിണാം സംജ്ഞയാ ഭ്രുവഃ .. 2,6.48 ..

വദിഷ്യതി സമഗ്രം തേ സ്വയം വക്തും ന സാമ്പ്രതമ് .
സാമന്തഃ സർവവേദജ്ഞോ ജ്ഞാത്വാ ഹാർദം നൃപസ്യ ച .. 2,6.49 ..

വിപശ്ചിദുവാച .
പൂർവജന്മനി വൈശ്യോഽയം വിശ്വമ്ഭര ഇതി ശ്രുതഃ .
വിരാധനഗരേ വിപ്ര ദ്വിജദേവവിഭൂഷിതേ .. 2,6.50 ..

വൈശ്യവൃത്ത്യാ സദാ ജീവൻകുടുമ്ബപരിപാലകഃ .
ഗവാം ശുശ്രൂഷകോ നിത്യം ബ്രാഹ്മണാനാഞ്ച പൂജകഃ .. 2,6.51 ..

പാത്രദാനപരോ നിത്യമാതിഥേയാഗ്നിസേവകഃ .
ഗാർഹസ്ഥ്യം വിധിവച്ചക്രേ ഭാര്യയാ സത്യമേധയാ .. 2,6.52 ..

സ്മാർതേന ലോകാനജയച്ഛ്രൗതേന ത ഹവിർഭുജഃ .

കദാചിദ്ബന്ധുഭിഃ സാകം കൃത്വാ തീർഥാനി ഭൂരിശഃ .. 2,6.53 ..

യാവദായാതി സദനം ദൃഷ്ടവാംല്ലോമശം പഥി .
ദണ്ഡവത്പ്രണിപത്യാശു കൃതാഞ്ജലിപുടം സ്ഥിതമ് .. 2,6.54 ..

പപ്രച്ഛ വിനയോപേതം കരുണാവാരിവാരിധിഃ .
ഋഷിരുവാച .
കുത ആഗമ്യതേ സാധോ ബ്രാഹ്മണൈർബന്ധുഭിര്യുതഃ .. 2,6.55 ..

ദൃഷ്ട്വാ ത്വാം ധർമനിലയം പ്രക്ലിന്നം മാനസം മമ .
വിശ്വമ്ഭര ഉവാച .
ശീര്യമാണം ശരീരം ഹി ജ്ഞാത്വാ മൃത്യും പുരഃ സ്ഥിതമ് .. 2,6.56 ..

ഭാര്യയാ ധർമചാരിണ്യാ തീർഥയാത്രാം വിനിർഗതഃ .
കൃത്വാ തീർഥാനി വിധിവദ്വിശ്രാണ്യ വിപുലം വസു .. 2,6.57 ..

യാവദ്വ്രജാമ്യഹം വേശ്മ ഭവാൻ ദൃഷ്ടിപഥം ഗതഃ .
ലോമശ ഉവാച .
തീർഥാനി സന്തി ഭൂരീണി വർഷേ്ഽസ്മിൻ ഭാരതേ ശുഭേ .. 2,6.58 ..

യത്ത്വയാ ഹ്യുപചീർണാനി താനി സർവാണി മേ വദ .
വൈശ്യ ഉവാച .
ഗങ്ഗാ ച സൂര്യ തനയാ മഹാപുണ്യാ സരസ്വതീ .. 2,6.59 ..

ദശാശ്വമേധൈരയജദ്യത്ര ബ്രഹ്മാ സുരേശ്വരഃ .
തീർഥരാജസ്തതഃ കാശീ മഹാദേവോ ദയാനിധിഃ .. 2,6.60 ..

മൃതാനാം യത്ര ജന്തൂനാം കർണേ ജപതി താരകമ് .
പുലഹസ്യാശ്രമം പുണ്യം ഫൽഗുതീർഥഞ്ച ഗണ്ഡകീ .. 2,6.61 ..

ചക്രതീർഥം നൈമിഷഞ്ച ശിവതീർഥമനന്തകമ് .
ഗോപ്രതാരകനാഗേശമയോധ്യാബിന്ദുസംജ്ഞിതമ് .. 2,6.62 ..

യത്രാസ്ത മുക്തിദഃ സാക്ഷാദ്രാമോ രാജീവലോചനഃ .
ആഗ്നേയം വായുകൗബേരം കൗമാരം ഭൂരുഹാം പുനഃ .. 2,6.63 ..

സൗകരം മഥുരാ യത്ര നിത്യം സന്നിഹതോ ഹരിഃ .
പുഷ്കരം സത്യതീർഥഞ്ച ജ്വാലതീർഥം ദിനേശ്വരമ് .. 2,6.64 ..

ഇന്ദ്രതീർഥം കുരുക്ഷേത്രം യത്ര പ്രാചീ സരസ്വതീ .
താപീ പയോഷ്ണീ നിർവിന്ധ്യാ മലയഃ കൃഷ്ണവേണികാ .. 2,6.65 ..

ഗോദാവരീ ദണ്ഡകഞ്ച താമ്രചൂഡം സദോദകമ് .
ദ്യാവാഭൂമീശ്വരം ദൃഷ്ട്വാ ശ്രീശൈലഃ പർവതേശ്വരഃ .. 2,6.66 ..

അസംഖ്യലിങ്ഗതീർഥാനി യത്ര സന്തി സദാ മുനേ .
വേങ്കടാദ്രൗ മഹാതേജാഃ ശ്രീരങ്ഗാഖ്യഃ സ്വയം ഹരിഃ .. 2,6.67 ..

വേങ്കടീ നാമ തത്രൈവ ദേവീ മഹിഷമർദിനീ .
ചന്ദ്രതീർഥം ഭദ്രവടഃ കാവേരീകുടിലാചലൗ .. 2,6.68 ..

അവടോദാ താമ്രപർണോ ത്രികൂടഃ കോല്ലകോ ഗിരിഃ .
വാസിഷ്ഠം ബ്രഹ്മതീർഥഞ്ച ജ്ഞാനതീർഥം മഹോദധിഃ .. 2,6.69 ..

ഹൃഷീകേശം വിരാജഞ്ച വിശാലം നീലപർവതഃ .
ഭീമകൂടഃ ശ്വേതഗിരീ രുദ്രതീർഥമുമാവനമ് .. 2,6.70 ..

അവാപ ഗിരിജാ ദേവീ തപസാ യത്ര ശങ്കരമ് .
വാരുണം സൂര്യതീർഥഞ്ച ഹംസതീർഥം മഹോദയമ് .. 2,6.71 ..

നിമജ്ജ്യ യത്ര കാകോലാ രാജഹംസത്വമായയുഃ .
അസുരോ യത്ര ദേവത്വമവാപ സ്നാനമാത്രതഃ .. 2,6.72 ..

വിശ്വരൂപം വന്ദിതീർഥം രത്നേശഃ കുഹകാചലഃ .
നരനാരായണം ദൃഷ്ട്വാ മുച്യതേ പാപകോടിഭിഃ .. 2,6.73 ..

സരസ്വതീദൃഷദ്വത്യൗ നർമദാ ശർമദാ നൃണാമ് .
നീലകണ്ഠം മഹാകാലം പുണ്യം ചാമരകണ്ടകമ് .. 2,6.74 ..

ചന്ദ്രഭാഗാ വേത്രവതീ വീരഭദ്രം ഗണേശ്വരമ് .
ഗോകർണം ബില്വതീർഥഞ്ച കർമകുണ്ഡം സതാരകമ് .. 2,6.75 ..

സ്നാനമാത്രേണ യത്രാശു മുച്യതേ കർമബന്ധനാത് .
അന്യാന്യപി ച തീർഥാനി കൃതാനി കൃപയാ തവ .. 2,6.76 ..

ഉത്പദ്യതേ ശുഭാ ബുദ്ധിഃ സാധൂനാം യദനുഗ്രഹഃ .
ഏകതഃ സർവതീർഥാനി കരുണാഃ സാധവോഽന്യതഃ .. 2,6.77 ..

അനുഗ്രഹായ ഭൂതാനാം ചരന്തി ചരിതവ്രതാഃ .
ത്വം ഗുരുഃ സർവർണാനാം വിദ്യയാ വയസാധികഃ .. 2,6.78 ..

അതഃ പൃച്ഛാമ്യഹം കിഞ്ചിദാധിഭൂതം ചിരന്തനമ് .
കിം കുര്യാം കം നു പൃച്ഛേഽഹം മനോ മേഽതിചലം മുനേ .. 2,6.79 ..

നിഃസ്പൃഹം ബ്രഹ്മവിഷയേ വിഷയേഷ്വതിലാലസമ് .
മനാഗപി ന സഹതേ വിരഹം തിമിരം ബ്രുവത് .. 2,6.80 ..

മോഹിതം വിവിധൈർഭാവൈഃ കർമണാം ക്ഷേത്രമുത്തമമ് .
ശാന്തിം യഥാ സമായാതി സമ്പന്നമിവ ഭൂസുര .. 2,6.81 ..

വിവേകപ്രവണം ശുദ്ധം യഥാ സ്യാത്ക്യപയാ വദ .
ഋഷിരുവാച .
മനസ്തു പ്രബലം നിത്യം സവികാരം സ്വഭാവതഃ .. 2,6.82 ..

വശം നയന്തി കരിണം പ്രമത്തമപി ഹസ്തിപാഃ .
തഥാപി സാധുസങ്ഗത്യാ സാധനൈരപ്യതന്ദ്രിതഃ .. 2,6.83 ..

തീവ്രേണ ഭക്തിയോഗേന വിചാരേണ വശം നയേത് .
ഇതിഹാസം പ്രവക്ഷ്യാമി തവ പ്രത്യയകാരകമ് .. 2,6.84 ..

നാരദോഽകഥയന്മഹ്യം സ്വവൃത്തഗതജന്മനഃ .
നാരദ ഉവാച .
കസ്യചിദ്ദ്വിജമുഖ്യസ്യ ദാസീപുത്ത്രഃ പുരാ മുനേ .. 2,6.85 ..

ശിക്ഷിതോ ബാലഭാവേഽപി പാഠിതോ നിതരാമഹമ് .
തത്രാപി സങ്ഗതിർജാതാ മഹതാം പുണ്യകർമണാമ് .. 2,6.86 ..

പ്രാവൃട്കാലേ മമ ഗൃഹേ സ്ഥിതാനാം ഭാഗ്യയോഗതഃ .
ശുശ്രൂഷണാനുവൃത്ത്യാ ച പ്രശ്രയേണ ദമേന ച .. 2,6.87 ..

സന്തോഷം പരമം പ്രാപ്യ കൃപയാ ത്വിദമബ്രുവൻ .
മനീഷാ നിർമലാ യേന ജാതാ മമ ശുഭാർഥിനീ .. 2,6.88 ..

യയാ വിഷ്ണുമയം സർവമ്ത്മന്യേവ ദദൃശിവാൻ .
മുനയ ഊചുഃ .
ശൃണു വത്സ പ്രവക്ഷ്യാ മോ ഹിതായ തവ ബാലക .. 2,6.89 ..

യേന വൈ ധ്രിയമാണേന ഇഹാമുത്ര സുഖം ഭവേത് .
ദേവതിര്യങ്മനുഷ്യാശ്ച സംസാരേ വിവിധാ ജനാഃ .. 2,6.90 ..

നിബദ്ധാഃ കർമപശൈസ്തേ ഭുഞ്ജൻ ഭോഗാൻ പൃഥഗ്വിധാൻ .
ദേവത്വം യാതി സത്ത്വേന രജസാ ച മനുഷ്യതാമ് .. 2,6.91 ..

തിര്യക്ത്വം തമസാ ജന്തുർവാസനാനുഗതോഽബുധഃ .
മാതുർലബ്ധ്വാ പുനർജന്മ മ്രിയതേ ച പുനഃ പുനഃ .. 2,6.92 ..

ഏവം ഗത്വാ ഹ്യസംഖ്യാതാ യോനീസ്താഃ കർമഭൂരപി .
മാനുഷ്യം ദുർലഭം ലബ്ധ്വാ കദാചിദ്ദൈവയോഗതഃ .. 2,6.93 ..

അനുഗ്രഹേണ മഹതാം ഹരിം ജ്ഞാത്വാ വിമുച്യതേ .
രോഗഗ്രാഹം മോഹജാലമപാരം ഭവസാഗരമ് .. 2,6.94 ..

ന പശ്യാമി തിതീർഷോരന്യദ്രാമസ്മരണം വിനാ .
നവനീയം യഥാ ദധ്നോ ജ്യോതിഃ കാഷ്ഠാദപി ക്വചിത് .. 2,6.95 ..

മന്ഥനൈഃ സാധനൈരേവം പരം ജ്ഞാത്വാ സുഖീ ഭവേത് .
ആത്മാ നിത്യോഽവ്യയഃ സത്യഃ സർവഗഃ സർവഭൃന്മഹാൻ .. 2,6.96 ..

അപ്രമേയഃ സ്വയഞ്ജ്യോതിരഗ്രാഹ്യോ മനസാപി യഃ .
സച്ചിദാനന്ദരൂപോഽസൗ സർവപ്രാണിഹൃദി സ്ഥിതഃ .. 2,6.97 ..

വിനശ്യത്സ്വപി ഭാവേഷു ന വിനശ്യതി കർഹിചിത് .
ആകാശഃ സർവഭൂതേഷു സ്ഥിതസ്തേജോജലേ തഥാ .. 2,6.98 ..

ആത്മാ സർവത്ര നിർലേപഃ പാർഥിവേഷു യഥാനിലഃ .
ഭക്താനുകമ്പീ ഭഗവാൻ സാധൂനാം രക്ഷണായ ച .. 2,6.99 ..

ആവിർഭവതി ലോകേഷുഗുണീവാജ്ഞൈഃ പ്രതീയതേ .
ഏവംവിവേകത്വയാ യോ ബുദ്ധ്യാ സംശീലയേദ്ധൃദി .. 2,6.100 ..

ഭക്തിയോഗേന സന്തുഷ്ട ആത്മാനം ദർശയേദജഃ .
തതഃ കൃതാർഥോ ഭവതി സദാ സർവത്ര നിഃ സ്പൃഹഃ .. 2,6.101 ..

അതോഽഹങ്കാരമുത്സൃജ്യ സാനുബന്ധേ കലേവരേ .
ചരേദസംഗോ ലോകേഷു സ്വപ്നപ്രായേഷു നിർമമഃ .. 2,6.102 ..

ക്വ സ്വപ്നേ നിയതം ധൈര്യമിന്ദ്രജാലേ ക്വ സത്യതാ .
ക്വ നിത്യതാ ശരന്മേഘേ ക്വ വാ സത്യം കലേവരേ .. 2,6.103 ..

അവിദ്യാകർമജനിതം ദൃശ്യമാനം ചരാ ചരമ് .
ജ്ഞാത്വാചാരവശീ യോഗീ തതഃ സിദ്ധിമവാപ്സ്യസി .. 2,6.104 ..

ഇത്യുക്ത്വാ തേ ഗതാഃ സർവേ സാധവോ ദീനവത്സലാഃ .
സോഽഹം തദുക്തമാർഗേണ തഥൈവാചരമന്വഹമ് .. 2,6.105 ..

തതോഽചിരേണാത്മനീദം ദൃഷ്ടവാനഹമദ്ഭുതമ് .
ജ്യോതിർമയം സദാനന്ദം ശരച്ഛീതാംശുനിർമലമ് .. 2,6.106 ..

നിഷിച്യ സുഖസന്ദോഹൈർമാം കൃത്വാധികസസ്പൃഹമ് .
അന്തർഹിതം മഹതേജോ യഥാ സൗദാമിനീ ദിവി .. 2,6.107 ..

ഭക്ത്യാ തദേവ മനസി ഭാവയന്നഹമദ്ഭുതമ് .
കാലേ കലേവരം ത്യക്ത്വാ ഗതവാൻ ഹരിമവ്യയമ് .. 2,6.108 ..

തസ്യേച്ഛയാ പുനർബ്രഹ്മൻ ബ്രഹ്മണോ മേഽഭവജ്ജനിഃ .
അനുഗ്രഹാദ്ഭഗവതസ്ത്രിഷു ലോകേഷു നിഃ സ്പൃഹഃ .. 2,6.109 ..

ആപീഡയന്മുഹുർവോണാം ഗായമാനശ്ചരാമ്യഹമ് .
ഇത്യുക്ത്വാ മേ സ്വാനുഭവം യയൗ യാദൃച്ഛികോ മുനിഃ .. 2,6.110 ..

മമാപി പരമാശ്ചര്യം സന്തോഷശ്ച മഹാനഭൂത് .
അതസ്തേ സാധുസങ്ഗത്യാ ഭക്ത്യാ ച പരമാത്മനഃ .. 2,6.111 ..

വിശുദ്ധം നിർമലം ശാന്തം മനോ നിർവൃതിമേഷ്യതി .
അനേകജന്മജനിതം പാതകം സാധുസംഗമേ .. 2,6.112 ..

ക്ഷിപ്രം നശ്യതി ധർമജ്ഞ ജലാനാം ശരദോ യഥാ .
വൈശ്യ ഉവാച .
പീത്വാ തേ വാക്യപീയൂഷം സ്വാന്തം മേ ശാന്തിമാഗമത് .. 2,6.113 ..

സർവതീർഥഫലം മേഽദ്യ സഞ്ജാതം തവ ദർശനാത് .
ഇതി ശ്രുത്വാ വചസ്തസ്യ പ്രോവാച ഋപിസത്തമഃ .. 2,6.114 ..

ലോമശ ഉവാച .
ഹിതായ തവ രാജേന്ദ്ര ത്രിവർഗഫലമിച്ഛതഃ .
യത്ത്വയാ സുകൃതം ഭൂരിവൃഷോത്സർഗം വിനാ കൃതമ് .. 2,6.115 ..

മന്യേഽകിഞ്ചത്കരം സർവം നീഹാരസലിലം യഥാ .
വൃഷോത്സർഗസമം കിഞ്ചിത്സാധനം ന മഹീതലേ .. 2,6.116 ..

അനായാസേന ഗച്ഛന്തി ഗതിം തേ പുണ്യകർമണാമ് .
വൃഷോത്സർഗഃ കൃതോ യേന അശ്വമേധസ്യ യാജകഃ .. 2,6.117 ..

ഉഭൗ സമൗ മയാ ദൃഷ്ടൗ ദിവ്യൗ തൗ ശക്രസന്നിധൗ .
അതസ്ത്വം പുഷ്കരം ഗത്വാ വൃഷോത്സർഗം വിധായ ച .. 2,6.118 ..

തതോ യാഹി ഗൃഹം സാധോ യേന സർവം കൃതം ഭവേത് .
വിപശ്ചിദുവാച .
തതഃ സ പുനരാഗത്യ കാർതിക്യാം പുഷ്കരേ വരേ .. 2,6.119 ..

വരാഹരൂപീ ഭഗവാൻ യത്രാസ്തേ യജ്ഞപൂരകഃ .
ചകാര വിധിവത്സർവം യുദ്‌കമൃഷിസത്തമൈഃ .. 2,6.120 ..

ഗതാനി ബഹുതീർഥാനി തതോ ലോമശസംഗതിഃ .
തതോഽധികതരം ജാതം പുണ്യം നീലവിവാഹജമ് .. 2,6.121 ..

സഭുക്ത്വാ വിഷയാൻ ദിവ്യാൻ വിമാനവരമാശ്രിതഃ .
തേന രാജകുലേ ജന്മ വീരസേനസ്യ ധർമതഃ .. 2,6.122 ..

വീരപഞ്ചാനനാഖ്യാതഞ്ചതുർവർഗൈകസാധകമ് .
പ്രകുർവതോ വൃഷോത്സർഗം തത്ര യേ പരിചാരകാഃ .. 2,6.123 ..

ദിവ്യരൂപാഭവൻ സ്പൃഷ്ടാ ഗോപുച്ഛോദകശീകരൈഃ .
സുരൂപാഃ പുഷ്ടവപുഷഃ പശ്യന്തോ ദൂരസംസ്ഥിതാഃ .. 2,6.124 ..

തതോ ദൂരതരാ യേ ച ദൃശ്യന്തേ മലിനാ ജനാഃ .
ദുർഭഗാ മലിനാ രൂക്ഷാഃ കൃശാ വിഗതവാസസഃ .. 2,6.125 ..

വൃഷയജ്ഞമപശ്യന്തോ യേ ചാസൂയാം പ്രകുർവതേ .
സർവം നിവേദിതം രാജ്ഞശ്ചരിതം പൂർവജന്മനഃ .. 2,6.126 ..

ധർമ്യം വിചിത്രമാഖ്യാനം ശ്രുതം മേ യത്പരാശരാത് .
അതസ്ത്വം സ്വഗൃഹം ഗച്ഛ കൃപാം കൃത്വാ മമോപരി .. 2,6.127 ..

ശ്രുത്വാ വിപശ്ചിദ്വാക്യം സ വിസ്മയം പരമം ഗതഃ .
ഗൃഹം ജഗാമ വിപ്രോഽസൗ പ്രാപിതോ രാജസേവകൈഃ .. 2,6.128 ..

വസിഷ്ഠ ഉവാച .
തസ്മാദ്രാജൻ വൃഷോത്സർഗം വരിഷ്ഠം സർവകർമണാമ് .
സമാചര വിധാനേന യദി ഭീതോ യമാദപി .. 2,6.129 ..

വൃഷോത്സർഗസമം കിഞ്ചിത്സാധനം നദിവഃ പരമ് .
മയാ ധർമരഹസ്യം തേ കഥിതം രാജസത്തമ .. 2,6.130 ..

പതിപുത്രവതീ നാരീ ഭർതുരഗ്രേ മൃതാ യദി .
വൃഷോത്സർഗം ന കുർവീത ഗാം ദദ്യാച്ച പയസ്വിഃ നീമ് .. 2,6.131 ..

ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
ശ്രുത്വാ വാക്യം വസിഷ്ഠസ്യ രാജാ മധുപുരീം ഗതഃ .
ചകാര വിധിവത്സർവം വൃഷോത്സർഗമഹം ഖഗ .. 2,6.132 ..

ഗൃഹം ഗത്വാ സ ആത്മാനം കൃതകൃത്യമമന്യത .
കാലേന നിധനം പ്രാപ്തോ നീതോ വൈവസ്വതാനുഗൈഃ .. 2,6.133 ..

സ കാലനഗരം ഹിത്വാ ഗതോ ദൂരതരം പഥി .
ശ്രാദ്ധദേവപുരം കുത്രേത്യേവം ദൂതാനപൃച്ഛത .. 2,6.134 ..

പാപിനോ യത്ര പാത്യന്തേ യാമ്യൈ പാപവിശുദ്ധയേ .
യത്ര ദേവഃ സ ധർമാധർമവിചേതനഃ .. 2,6.135 ..

ഗതം പാപപുരം തത്തു ന ദ്രഷ്ടവ്യം ഭവാദൃശൈഃ .
അഗ്രേ ദൃഷ്ട്വാ ധർമരാജമൂചുസ്തേ പരമാദരാത് .. 2,6.136 ..

ദിവ്യരൂപസ്തദാ ദേവോ ദേവഗന്ധർവസംയുതഃ .
ആത്മാനം ദർശയാ മാസ തസ്യ രാജ്ഞോ മഹാത്മനഃ .. 2,6.137 ..

പ്രണമ്യ ദണ്ഡവദ്രാജാ കൃതാഞ്ജലിഃ പുരഃ സ്ഥിതഃ .
തുഷ്ടാവ ബഹുധാ ദേവം ഹർഷപുരിതമാനസഃ .. 2,6.138 ..

ധർമരാജോഽപി രാജാനം പ്രശസ്യേദമുവാച ഹ .

നീയതാം ദേവലോകായ യത്ര ഭോഗാഃ സുപുഷ്കലാഃ .. 2,6.139 ..

തദ്വീരവാഹനഃ ശ്രുത്വാ പപ്രച്ഛസമവർതിനമ് .
ന ജാനേ കേന പുണ്യേന സ്വർഗം നയസി മാം വിഭോ .. 2,6.140 ..

ധർമരാജ ഉവാച .
ത്വയാ കൃതാനി പുണ്യാനി ദാനം യജ്ഞാഃ സവിസ്തരാഃ .
മഥുരായാം വൃഷോത്സർഗോ വസിഷ്ഠവചനാത്കില .. 2,6.141 ..

ധർമഃ സ്വല്പോഽപി നൃപതേ യദി സമ്യഗുപാസിതഃ .
ദ്വിജദേവപ്രസാദേന സ യാതി ബഹുവിസ്തരമ് .. 2,6.142 ..

ഇത്യുക്ത്വാ യമുനാഭ്രാതാ ക്ഷണാദന്തർധിമായയൗ .
വീരബാഹുർദിവം ഗത്വാ ദേവൈഃ സഹ മുമോദ ഹ .. 2,6.143 ..

ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച .
മയാ തേ കഥിതം പക്ഷിൻ വൃഷയജ്ഞഃ സുവിസ്തരഃ .
പ്രാണിനാം കർമനിർഹാരം ശ്രുത്വാ പാപൈഃ പ്രമുച്യതേ .. 2,6.144 ..

ഇതി ശ്രീഗാരുഡേ മഹാപുരാണേ ഉത്തരഖണ്ഡേ ദ്വിദ്യ ധദ്യപ്രേതകല്പേ ശ്രീകൃഷ്ണഗരുഡസംവാദേ വൃഷോത്സർഗമാഹാത്മ്യനിരൂപണം നാമ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ
